

П е р е щ ь

№ 15—16. 1943 р.

ЖУРНАЛ САТИРИ Й ГУМОРУ

РІК ВИДАННЯ II

Німецькі окупаційні власті опублікували брехливу і провокаційну декларацію про приватну власність на землю.

Малюнок Б. Фрідкіна.

ЕРІХ КОХ (до українського селянина). — Ми вас, хліборобів, так любимо... Прийміть подарунок від нашого фюрера.

ЗЕМЕЛЬНО-БЕЗЗЕМЕЛЬНА АВАНТЮРА

Радіоперехват з примітками
ЗАПИС МИНУЛОРІЧНИЙ

Дерев'яний голос диктора з Берліна:
«У-в-а-г-а! Включаємо «Спортпалас». Буде...» (Нічого не чути. Все загубилось у тріску, гуркоті і вереску, що нагадує ревння череди баранів, кіз, корів і свиней, які повертаються з пасовиська голодні. Затихає. Чути ледаче вловиме шелотіння, що знов вибухає істеричним припадком зойків, погроз і задшкки*).

«... Я піднявся на трибуну. Це ви бачите? (Ги-ги-ги! Оплески). Я стою перед послами, депутатами і діячами Великогерманії, як посланець бога Вотана. Я, фюрер, маю тут, не криючись з думками, заявити, що український чорнозем жирний, як масло (Герінг, що сидить у першому ряду і дивиться на фюрера, як кіт на сало — ковтає слину...). Бере охота і є тяга на український простір. Ми станемо на простір, і ніхто нас не зрушить! (Хапає себе за лву ногу, що нестямно підскакує...). Я задумав поселити на Україні і, майте на увазі, виключно в смугі жирного чорнозему, 25 мільонів німців. (Нестямне зігханя і крик: «Ай, мамо, чому я не захлинувся на п'ятому місяці». Гестаповці хапають злочинця-песиміста і спроторюють його в тартарари). Ми цим самим подамо велику поміч українським селянам, яких більшовики прив'язали до землі навечно, а ми, німці, розбиваємо тягар і робимо селян вільними. У нас є план! У нас є реформа! У нас є закон!...»

ЗАПИС ЦЬОГОРІЧНИЙ

У радіоприймачеві чути те саме, що й минулого року.

Місце Гітлера на трибуні займає Альфред Розенберг. Він патетично, але в міс говорить:

«Приписую українським мужичкам земельну реформу. Головна, провідна, багатообіцяюча ідея моєї реформи спирається на лозунг: «Роботящому селянинові—своя земля!» Зважаючи на кліматичні, природні та інші умови, яких не слід перелічувати з причин мого короткого регламенту — приписую 99 приміток (просимо не змішувати ці примітки з нашими), які надають реформі гнучкості і мінливості.»

ЗАПИС ТОГО Ж ДНЯ, АЛЕ ВЕЧІРНІЙ

«Виявлять довір'я, українські хлібороби-селяни, контуженому співцеві Третього райху. (Не мучтесь у здогадках — це Йозеф Геббельс). Земельна реформа Альфреда Розенберга з погляду теорії і практики цілком відповідає нашим планам щодо України. Мій фюрер вийшов на арену історії, щоб винищити всі слов'янські народи, як наприклад... (На цім слові дзвонар брехні запнувся, згадавши, що його слухають...). Я знаю, серед селян є злісні елементи, що надають небажаного відтінку цій ясній думці Адольфа Гітлера. Клянусь своєю совістю (двадцятипудова туша Герінга завовгузилась на стільці, і її сухотні груди вибухнули сміхом, що скидався на іржання трьох коней), мій фюрер не має на увазі української нації, як це мають на увазі злісні більшовицькі шептуни.

Повірте на слові, не слов'янські українці! Ми вас так любимо! Ми вам земельки не шкодуємо. Хайль!».

ЗАПИС ОСТАННІЙ

Диктор: «Поділля... Ах, яка краса! Наш мікрофон встановлений на вигоні села Село потопає... (Не чути, в чому потопає). Серед селян панує урочистий настрій. Тут присутні гаулейтер України пан Еріх Кох і автор реформи Альфред Розенберг. Зараз буде говорити гаулейтер».

Еріх Кох поважно:

— Хлібороби благословенного Поділля! Ваше село — єдиний острівець серед вогню і ликої ненависті, з якого б'ють хвилі прихильності, лояльності і добра. За це ми наділимо землю в присутності всієї громади найкращих селян згідно з списком, затвердженим фюрером. Першим за списком — Тимофій Довбня. Хлібороб Довбня підходьте!

— Я й звідси бачу...

— Роботящий?..

— Еге ж, нам це прописано на роду...

— Перепрошую, — вмишується сторонній голосок. — Тимофій Довбня роботящий, конешно. Тільки звихнувся. Вчора звихнувся і лустив шпильку. (Альфред Розенберг блимиє очима і оглянувся). Вчора, коли я, староста Хвилимон Лизоп'ятенко, навідався з приводу невиконання плану яйценосіння курами Довбні, він розійшовся і заявив при свідках, що його кури відмовились нести яйця на вищу расу... (Музика ріже марш).

Еріх Кох перелистує закон.

— Ясно! Не підходить! Примітка 87 нам говорить: «Не можуть бути наділені землею селяни, які не виявили повного розуміння слова — роботящий...». Йдемо далі — Улас Варивода, е?

— Та е ж...

— Що скаже пан староста?

— Я скажу, хвалити бога, путній хазяїн, роботящий. А характер, тее, перекосився... Вчора я йду, а Улас назустріч. Я йому: «Хайль Гітлер», а він без вніманія...

Еріх Кох, позираючи на Розенберга:

— Ясно! Не може одержати землі за приміткою 55, в якій говориться: «Нелояльність до фюрера—карається тюрмою»... Слідуючий Самійло Шпонька... Підійдіть!».

Диктор: «Хлібороб Самійло Шпонька виходить з гурту. В руках тримає написану промову. Він хоче висловитись і подякувати фюрерові. Слухайте вдячного хлібороба».

*) Тут і далі примітки в дужках — наші.

СОБАЦІ — СОБАЧА СМЕРТЬ!

Німецький начальник Краснопільського району, на Сумщині, видав розпорядження про знищення на території району всіх собак.

Малюнок О. Козюренка.

— Дивись, Микито, пан начальник собі смертний вирок підписав!..

Вдячний хлібороб, Самійло Шпонька, відкашлявшись:

— Я не то, щоб оратор і прохач землі. Я жалобщик. Заяву написав. (Читає розважливо й хитро). «Заява. Від громадянина УРСР Самійла Шпоньки прохання, а про що саме, про те в артикулах говориться: 1) Бура свиня, що належить відомому спекулянтові, бандитові і навіть контрреволюционерів Хвилимону Лизоп'ятенкові, року 1943, червня 1 дня з'їла мою онучу, яка була з генерал-майорської штанини, котрі штани були знайдені під лісом недалеко від мертвого генерала, що носив фамілію фон Розенбухен, і яка за найнижчою розцінкою коштувала 1 карбованець 59 копійок. В чому і розписуюсь і прошу стягнути зазначену суму готівкою на мою користь».

(Від такої несподіванки диктор, діставши з кишені хустку, почав сякаться прямиєніско в мікрофон, а Хвилимон Лизоп'ятенко проковтнув муху. Розенберг схопився і став коло німецького патруля. Гаулейтер України тріснув кулаком по столу).

— Ясно! Не підходить... Далі. Хто далі? Ага, за списком далі Харитон Цибуля. Є такий? Я питаю, є такий, пане староста?

— Бу-бу-був. Вчора бу-в, а вночі, якраз перед такою подією вашого приїзду, подався у ліс. Я казав і ще раз кажу, що в нас не люди, а політичні мікроби. Ви тільки подивіться на них! Ще не встигли поділити землі, а вони вже розходяться. Важко служити. Не село, а, як сказали пан гаулейтер, острів. Той сюди—той туди. Хіба встережеш, хіба доглянеш всюди, коли острів... (Диктор перелякано затулює долонею мікрофон. Я записую останні слова гаулейтера): «Ясно... Список вичерпався».

Лука ПАЛАМАРЧУК.

ТУБЕРКУЛЬОЗНИЙ

Молодий партизан Гриша трусив кучерявим чубом і весело розповідав, щойно повернувшись з операції:

— Сковирнули ми ешелончик. Як довбанули по ньому, так гусарини й полетіли. Ну, ввіймали в селі старосту...

— Братці,—просить староста,—я туберкульозний.

Тут мене зло забрало, дивлюсь на його продажну товсту пику, на руки, що трусяться, і кажу:

— А німцям служити не туберкульозний, гадино?! А сім'ї партизанські знищувати здоровий?—і тут виймаю фінського ножа...

— Братці,—кричить,—не ріжте мене... Краще застреліть!

— Не можна,—відповідаю.—Чого ти, стерво, упорствуєш? Німці близько, почують, ми краще ножем тебе... Ану, вилазь сюди.

Ножом я не споганив, жалко фінку було бруднити, я нею хліб ріжу, але запропонував старості:

— От що,—кажу,—даю тобі завдання: підпалити німецький склад з сіном. Зробиш?

— Зроблю,—відповідає туберкульозний.

— Ну, дивись, кажу,—завтра перевірю...

І дійсно—на другий день чорні хмари диму закутали все село.

Микола ШЕРЕМЕТ.

Україна. Партизанський загін.

ВСЯК ПО-СВОЄМУ

— Вчора німці у нашому селі землю розподіляли...

— Ну, й як, попало й тобі?

— А як же!.. Тільки двох «благонадійних» знайшли: поліцейа та старосту.

— От таке!

— Вранці збиралися в поле йти землю їм нарізати..

— Ну, й що?

— Не пощастило й «благонадійним». Вночі поліцейа і старосту партизани прикінчили.

— Ось як! Ну, тоді в нас було веселіше.

— А саме?

— І до нас німці приїхали старості землю нарізати. А староста їх порізав, а потім з усім селом подався в ліс. Об'явилось, що він сам партизан.

★

СПІЛЬНА ДОЛЯ

— У нашій долі багато спільного, — сказав нальотчик Ганс Шмуцке своєму другові льотчиківі Карлу Блошке.

— А саме?

— І ти, і я, кінець-кінцем, приземлились навично.

ДЕ ТО БЛУДИТЬ ВАША ДОЛЯ...

Запроданцям присвячується.

Проклинають в голім полі,
В кожній хаті лають вас...
Де то блудить ваша доля?
Певне, німцям продалась.

І пішла не з козаками,
А з іудами пішла,
І женуть її штиками
З українського села.

Оджила ганебно-гірко
Двадцять літ іще тому,—
Чом несеш брудну ганчірку
В стяг народів своєму?

Чи ж тебе ще мало вчили
Шаблями Боженко, Щорс,—
Що недобитків з могили
Витягати довелось?

Не вдягайся під гайдамаків,—
На тобі іудин знак!
Здохнеш гірше від собаки,
Доле злих цєпних собак!

Терень МАСЕНКО.

ЄДИНИЙ ВИХІД

— Ти чого засмутився, Пилипе?

— Та от за новим земельним законом одержав від німців одну десятину землі, а мені до зарізу дві треба.

— Навіщо?

— Для круглого щоту. На десятині можна викопати 250 могил, а в мене план—500 німців поховати. От і пощитай.

— А ти в кожну могилу по 2 фріци клади—ї землю заощадиш, і план перевиконаєш.

З ПРАКТИКИ СТАРОГО СНАЙПЕРА

Молодий снайпер. — Сьогодні важкий день — понеділок. Старі діди кажуть, що в цей день доля вихідна і не фортунить.

Старий снайпер.—А ти, як я, товаришуй з трюхлінійкою й переведи свою фортуна на безперервний тиждень — тоді щодня щасливо битимеш німців.

ВСЕ ОДНО

Фріц уже про нагороду
Думать зовсім перестав:
Все одно хоч з мосту в воду—
Чи з хрестом чи без хреста.

Дмитро БІЛОУС.

ЛУЧЧЕ БУЛО Б НЕ ХОДИТИ...

Малюнок Л. Бродати.

— Ноги Фріца Швайнккофа більше ніколи не буде в нашому домі.

— Він тебе образив?

— Ні, йому одірвало обидві ноги під Лисичанськом.

ЗУСТРІЧ

Сталася ця пригода ще тоді, як я в зенітниках служив. Тоска гризла мое серце. Німецькі літаки рідко літали над нашим об'єктом, і взагалі суцільна нудота панувала на небі й на землі.

Лише раз прилетів «Юнкерс» на нашу позицію і давай гатити бомбами. Зразу трохи каламутно стало: гуде земля, катавасія навколо, наводчик і заряджаючий поранені лежать... Та чую командир кричить, координати для стрільби диктує. Беру я снаряд, ставлячи трубку на півтора кілометра, заряджаю й кажу:

— Не літай, гад, над селом українським, не бомби артилерію радянську, не тривож людей чесних.

Сам отак кажу, а гарматку свою пальчики на три з чвертю наперед літака висуюю. Підготував і смикнув...

І що ж ви думаєте?

Дивлюсь, димить фашист, каменем до землі пре, а навколо всі «ура» кричать. Раптом німець викидається на парашуті. Тут мене й потягла цікавість побалакати з ним. Припустив я щодуху до місця його приземлення. Не встиг добігти, коли бачу — його вже оточують колгоспниці з вилами. Розштовхав я бабочок, підходжу ближче, а одна уперта стоїть, літня така й симпатична на вигляд, й зубці вил прямо біля пуза фашиста тримає, а той чортом на неї дивиться.

— Мамашо,—кажу,—відійдіть, бо глядіть ще проштрикнете його й дух від нього важкий піде, а в мене до нього розговор є.

Але бабочка не відходить і, навіть навпаки, каже:

— Май свій розговор, та швидше. Ми його тут рішати будемо, і нічого нам час марно гаяти. Сам бачиш, синку, сіно косимо.

Ну, я і кажу фріцу:

— Хабен зі гевезен, по-нашому, значить: був ганс та весь вийшов. Киває німчура головою, як кобила в спасівку, й відповідає:

— Капуг Гітлер!

— Чули вже й бачимо навіть... Нового нічого не скажеш?

Мовчить фріц: соромиться бабочкиних вил. Тоді я йому й кажу:

— Про віщо ти, Ганс-Фріц, а може й Карл, думав, коли летів на гармату Юхима Мироновича сина Пушкарка?

— У нас в армії не думають,—каже німець.

— Це ж воно як?—кажу.—Хай, значить, замість вас коні й верблюди думають, добро їм—у них голови здорові.

Замовк Ганс-Карл, а може й Фріц. Образився.

Тут наспів міліціонер і повів його. А баба дивиться вслід й пальцями зубці пробує:

— Ех,—каже,—через твої розговори живота йому не проштрикнула, душоубові!

— Нічого,—заспокоюю я її,—на ваш вік, Степанидо Іванівно, товаришко Пушкар, ще не один фріц нагодиться...

От як довелось мені з рідною матінкою побачитись,

Михайло ТАРДОВ.

ГАЛЯ в Німеччині

Є УСЮДИ ДОБРІ ЛЮДИ...

«Галія в Німеччині» — так називаються брошури, листівки і плакати, якими німці закидали окуповані українські села і міста. Гітлерівці з шкіри пнуться, щоб переконати українців, що в Німеччині не життя, а рай. Це так само легко зробити, як і довести, що Геббельс — сучасний Аполлон. Краєчок правди про фашистський рай виглядає навіть зга гітлерівської брехні!

Ничче ми друкуємо, без жодних змін, геббельсівські казки, супроводжуючи їх лише малюнками наших художників.

(О. Козюренко, В. Литвиненко).

НАКАЗ
Оголошується
МОБІЛІЗАЦІЯ ВСІХ
ПРИДЕЗАТНИХ
ЛІСНА...

«Жінки і чоловіки, йдіть на працю до Німеччини!»—гостинно запрошує плакат. Ця можливість дуже зацікавила українську дівчину Галю.

ВИПАДОК З МАСКУВАННЯМ

— Мені пуповину на сокирі перерізали, щоб я майстром був. Я таки до роботи вигадливий. Я багато що можу. У мене навіть військових спеціальностей кілька. Як бачите, ми в танкістах, а взимку коли стояли, я в снайпери подався і в розвідку охоче ходив...
Ефрейтор Олександр Павлюков втручається в розмову.

— Розкажіть, як румуни вас за німця взяли.
Мусій каже:
— Згадуй сам.
І Павлюков розповідає, як Добрийвечір одягнувся під німця і пішов у розвідку. Він дістався до самого ворожого бліндажа і вирішив: увійду! Кого укладу, кого і з собою потягну. Тримавши в руках автомат, зігнувся і вліз у бліндаж. Три румуни встали при його появі. Портрет Гітлера заколимався на сірнику, встромленому в стіну. — Двох поклада, а цього, з вусами, візьму,—вирішив Мусій. І тут же впав. Коли прийшов до пам'яті, побачив, що зв'язаний. Хотів повернутись. Куди там! Міцно злодії в'яжуть, навчилися нагробовані речі запаковувати.

Всім румунів схилились над ним.
Мусій на спробу вилаявся:
— Доннер веттер! Швайні!
І відразу схаменувся. Той самий антонеску, якого він збирався захопити з собою, той самий румун, якому він вирішив залишити життя, підійшов до нього і з усіх сил пхнув його ногою в бік. Мусій од образи аж потемнішав, зціпив зуби та вирішив триматись.

— Швайні! Швайні!
Румуни, мов оскаженіли. Вони підсакакували до нього, тягли за носа, сідали на живіт, а той самий, з похмурими вусами, зірвав із стіни портрет Гітлера, харкнув на нього і приклав до свого високого сидіння. І інші румуни плювали на фотографію...
Потім схопили Мусія за руки та ноги і витягли з землянки. Порадись, посварилась, і, вирішивши, бадьоро рушили в той бік, звідки нещодавно прийшов Добрийвечір.
Вони йшли швидко, а коли втомлювались, то кидали Мусія в сніг і пхали ногами. А Мусій зносив усе терпляче.
Він заплющив очі і бурмотів мов задоволена кичька:
— Добре путь до наших знають. Тільки б не заблукали.

Юхим МАРТИЧ.

Робітників, що йдуть до Німеччини, проводжають з музикою.

МІСЯЦЮ-КРЕМНЮ...

Місяцю-кремню,
Викрешти жало,
Хай стане темно
По всім віддалю.
Хай стане темно,
Темно не видно,
Холодно, смутно,
Гірко, нерідно.
Будуть гуляти
Чужі вояки—
Хай їм завинуть
Чорні собаки.
Прийдуть до хати
Молодість звати—

Хай їм заграють
З стріх автомати.
Стануть тікати,
Стану співати,
Місяцю-кремню,
Тебе благати:
Викрешти світла
З синької сталі,
Хай стане видно
По всім віддалю.
По всім віддалю,
Ще й по долнін,
Ясно, привітно
По Україні.

Павло УСЕНКО.

Галія прибуває в Німеччину й знайомиться з своєю господинею.

Робота легка і нескладна, — не праця, а розвага. Галія стала помічницею господині.

Перший сніданок в нових умовах.

Навколо чужі і
Злі люди, ми для
них мов собаки.
Камі здачається,
Годують, коли зда-
мається! Коли зда-
Ой, горенько мені...
Граїти мій мій,
Визвольте нас
щвидше з неволі!
Галія

Словнена незабутніх
вразів, Галія написала
листа долому.

Важко, важко, що й казати,
фрау Шульц в Берліні спати.
Тільки ляже стара сука,
як англієць з неба стука.
Та так стука, та так грюка,
що летить із ліжка сука.
Погляд зляканий звертає
до Адольфа, і благає:
— «Фюрер, фюрер, ти ж, бувало,
обіцяв і рай і сало.
Ачей порошу не стало,
що і з тебе воно спало?
Ой, Адольфе, важко, знати,
в рай пробитися. Благаю:
сам їж райські паляниці,
для німкені ж, для сестриці,
зроби так хоч, щоб англіїці
не жбурляли з неба криці.
Фюрер, шибенику мій,
дай арійці супокій!!!».
Та Адольф не чує сліз,
сам у сховище заліз.
Пріє, пріє, наче віз
всіх гріхів своїх привіз.

З неба анголи хоробрі
шлють одвіг німецькій кобрі.
Тої ж ночі на Вкраїні,
як вовка, десь на руїні,
Ганса Шульца—сина суки
партизан ввіймав за руки.
Подививсь на руки—кров.
У кишеню гланув—сало.
Луснув гада і пішов...
Ганса наче й не бувало.
Тої ж ночі в Білорусі
у маетку Шульца гуси
сполошились дуже рано,
бо Іван квитався з паном.
— «Пан, від імені округи
взять прийшов я за наруги».
Новоспечений панок
тільки булькнув у ставок...
Ясно все: хоч круть, хоч верть —
німчаєм усюди смерть.
Не сховається, паскуди —
є усюди добрі люди.
Микола НАГНІБІДА.

Сюжет — викрадений.
Персонажі — позичені.
Автор — вигаданий.

Діють — давні знайомі:

ШЕЛЬМЕНКО — колишній денщик.
МОТРА — така ж, як і була.
ШПАК — німці Шпаклер.
Сцена — порожня. Декорації — не потрібні.

Виходить літній, але жвавий дідок.

— Люди добрі! Не положіть гніву, подозвольте мені без артикула, а так, словесно, доложити: я єсть—Шельменко, як колись ото в п'єсі—одставной солдат, денщик, а тепер староста. Єй-бо, не брешу! Божусь і присягаюся, що якби мене насильно сюди не потурили, то я б і носа свого не показав. Та чи мені ж ото, такому мізерному чоловікові та отут орудувати, та, тее-то, приставлять! Гай-гай, колісь було Було, не криюся. Орудував. Крутив і плував. Глядачі з мене, було, весь вечір сміялись. Найшлися бо писарі, зробили з мене кумедію, чи по писанню сказати,—лицедійство, і почали Шельменка приставляти та показувати усім: дивіться, мовляв, як мужичок-грецької дійствує та що він виробляє!

Так мене, бідного Шельменка, тее-то, і охрестили: мужичок-хитрячок, або попросту—Шельма-плут. Ну, я й не протестував. Бо,—поки не було війни—все було добре... І жив я нічого. Отак—степа, отак—річка, над річкою верб, за вербами Качарівка, над Качарівкою каланча, а на каланчі дзвін та я, одставной солдат Шельменко, в оціє сь хурачки. Сидю собі, покурюю та врем'я людям вимірюю. Бевкню раз—пішли люди працювати. Бевкню два—пішли люди спочивати. А я собі сидю та покурюю.

Та ось почалась війна. Прийшов німець. Прийшов з ним і поміщик отой, Шпак. —Трах-тара-рах!—німці каланчу розбили, мене звалили і таке зробили: бідного Шельменка, тее-то, старостою настановили. Дійствує!

Що ти його будеш робити! Як староста, то й староста. Чи мені привикати до кумедій?

Коли це чую: стук-стук... Партизани! І ці мені: «Шельменко, дійствуй!»

Ну, то я й дійствую!.. Де ж воно тут, що та, будучи, до чого? (Озирається). Ага: оце, тее-то, отак сад, а за садом хатка, а в хатці поселився мій давній пан, поміщик Шпак, а навколо — німецька варта. Та ні підступити, ні підійти. Самого старосту і то не підпускають.

А підождіть!.. З Шпаком же повернулася його покоївка Мотря... От так я і зроблю: поклічу спершу сюди Мотря, а там діло, тее-то, само покаже. Ах-и-и! Аго-ов! Ах-и-и! Нема, не чути, не слухати і не видати. Агов! Ах-и-и! Стий-стий!.. Іде... Вона... Мотря! Ой, лишенько, була красива, а це, після заґрянції, тее-то, зовсім бегемотою стала. Ану, чи пізна? Ах-и! Ка-хи!

Входить Мотря.

Вигляд має такий незвичайний, що важко й описати: на голові кучелем стирчить зачіска «останньої» моди, брови вищипані і рот до вух та ще й нафарбований. Років їй під... підстаркувата.

— Вас із дас тут розкашлявся?

— Та то я, серденько, будучи, вас так клічу. Ось ідіть, тее-то, сюди, та ми тут такічки любенько поговоримо.

— Вас із дас, я тебе питаю? Хто ти такий?

— Та я, будучи, єсть той, що й був: Шельменко!

— А-а... денщик?!

— Так, та, будучи, трішечки не так. Пішов, дякуючи панам німцям, на поввишеніє. Тее-то, староста.

— Тю на тебе! Банджур, що прийшов (подає руку).

— А ви такі ж, тее-то, красиві та, будучи, повновиді.

— Літь собі!

— Та чого—йдіть, я вас, душечко, кріпко, будучи, полюбив. Покохайте, душечко Мотре, і ви мене.

— Яка я вам Мотря?!

— А як же вас накажете, тее-то, величать?

— Храу Мотря, або хрейлен Мотільда.

— Он воно що? А я думав, що ви собі Мотря та й годі. Аж воно он хто! Храва-Хрейля Мотільда.

— Заґрянцією—храу, як була замужем, а тепер обратно хрейлен.

— Обратно, знову дівка?! Ти диви, до чого дійшла заґрянця! І без лікарів?

— Тю, який ти дурний! І такий же дурний, що тільки пардон та й годі.

— Може я що не так, то ви вже мені, тее-то, не положіть гніву. А тепер я вас прошу, молю й благаю, зробіть, щоб пан Шпак виїхав сюди на часинку, дуже мені його треба.

— Нема тут ніякого Шпака.

— Як це, тее-то, будучи, нема?

— А так. Є пан Шпаклер. Іх сам Гітлер переробив. Я, каже, єсть Гітлер, а ти будеш Шпаклер. Хвамлію їм доточив.

— Ось як! Так ти, храу Мотільда, покліч мені цього Шпаклера, а я тебе за те, будучи, поцілую (обнімає).

— Ай! Необразований хоход. Мене заґрянцією пані німці в губи цілували, а ти, неук, слинниш шоку. Ай!

На той крик входить Шпак.

— Хто тут? Мотре! Ти? (До Шельменка). Ти хто такий будеш?

— Я, ваше благор... чи то пак, ваше високоблагородіє, будучи, Шельменко, староста над Качарівкою.
— А, голубе, пізнав! А тут чого?
— А нічого, так-таки нічого. Я, будучи, ішов, та, тее-то, зайшов, тутечки посидів та такічки й пішов (хоче йти).

— Стий! Кажі правду!

— Та я, пане, тее-то, з вашого дозволу, як я, будучи старостою, просив храу Мотільду, щоб навчила мене, як заґрянцією хліртують.

— Ага! (До Мотрі). Мотре, іди звідсіля!

Мотря пробає встрияти в розмову:

— Усе умовляли мене, щоб я...

— Іди, іди, скажеш потім.

Його підтримав Шельменко:

— Подозвольте—я її потурую, як староста. Ану, іди звідсіля!

Мотря пішла. Шельменко і Шпак лишилися удвох.

— Що, Шельменко, попався?

— Попався, тее-то, попався.

— Стань тут. Стий і відповідай: амури заводиш?

— Заводю, ваше благор... чи то пак, ваше високоблагородіє. Так точно, заводю.

— Повчати! Я з тебе живого шкуру здеру!

— Покорно благодарю, чи то пак... Ваше високоблагородіє, зми-луйтесь!

— І не проси й не моли. Бачиш он ті стовпи?

— Оті? Що отакечки стоять?

— «Отакечки» стоять, а на них «отакечки» перекладина лежить.

Бачиш? (Виймає спід поли вільвовку). А це ось бачиш?

— Налигач, чи що?

— Петелька! Ось вона!

— Осмілюсь запитати: навіщо?

Шпак накідає петлю на Шельменка.

— На твою шию, от навіщо.

— Ой, змилуйтесь! Пустіть! Не буду! Не буду, тільки пустіть.

Хай вона западеться, та ваша Мотільда, щоб я до неї доторкнувся.

Хай вона жабою стане з її смердючим хліртом. Та коли б же я те знав, що ви за нею самі, тее-то, впадаєте...

— Що-о?! Не смій!

— Я ж, тее-то, й кажу: вона ні вам, ні мені не потрібна. Навіщо вона мені здалася, щоб я, та за якусь там дуриверху Мотрю погнібав.

— Не за Мотрю...

— Як? Не за Мотрю? Ну, слава богу! А за що?

— А от за що... (Показує листа). Бачиш за?

— Нічого не бачу.

— Як так нічого, коли тут ясно сказано: «Остерігайтесь Шельменка, позаяк це—більшовик. Хоч він і староста, а, проте, зв'язаний із партизанами». Кажі—зв'язаний?

— З ким?

— З партизанами.

— Зв'язаний, точнісінько, як оце, тее-то, із вами зв'язаний.

— Ага! Ну, признавайся! Усе кажи.

— Ото я й говорю. Ваше високоблагородіє, ви ж бачите, що я в петлі і, тее-то, нікуди від вас не втечу, ось дайте, не муляйте собі ручку, я сам потрамаю. (Виймає другий край вільвовки з рук Шпака). От так!

— Ну, говори.

— Отже, ліг я спати... Сплю. Аж чую: стук-стук-стук! Дивлюся—

двоє.

— Хто двоє?

— Партизани! Питають: німців у селі багато? Кажу — багато, а сам спішу до хати. Стий, кажуть, признавайся: де живе Шпак? Про вас, тее-то, питають. Кажу, он там, та так точнісінько і показав де ви живете.

— Ах ти негідник!

— Підождіть. А вони кажуть: хоч ти і староста, а правду нам говориш. Виходить, мене вивіряли. «Замани, кажуть, нам пана Шпака у Вихристову балку, ми з ним почитаємось. Замани».

— Шпак силкується.

— Розв'яжи.

— Зараз, такічки, і розв'яжу. Уже починаю (рантом удає, наче щось згадав). Ваше високоблагородіє, подозвольте, тее-то, без артикула, а так словесно поспитати...

— Ну, говори, питай.

— Одійдімо, щоб нас, бува, хто не почув. Чи ви вмєте, тее-то, дихати через ніс?

— Як — через ніс?

— Ну, отакечки через ніс дихати, як оце я, або корова! (Показує).

— А навіщо через ніс?

— А от навіщо: у вас є хустка? Ага, ось вона. А ви візьміть кінчик хусточки в зуби. От-так! А пробуйте дихати... Дихаєте? (Шпак кивнув головою). А як, бува, тее-то, більше взять? Ану... (Запилає більше в рот хустку).

Дихаєте? (Той стверджує). І ні капельки не важко? От добре. Я б, мабуть, такечки і не зміг. А знаєте що? Давайте спробуємо всю! Беріть... (Виймає в рот усю хустку). Беріть отак. Дихаєте? Ну, тепер спробуємо іще оцю петлю, що оце ви мені, спасибі, начепили. (Той заперечує). Ні, ні, я легоенько... Легенько, от-так. Ну, що, не давить? А як трохі потягну. (Той протестує). Давить? А пробуйте, ваше високоблагородіє, отакечки іти за мною; я потягну, а ви отакечки і йдіть. От-так, куди я, туди й ви. Ну, що? От і гаразд. А як ноги, не болять? Дійшли ви б отак аж до Вихристової балки? (Шпак почав енергійно протестувати). Га? Не розберу. Ага! Петлю? (Той стверджує). І хустку з рота? (Теж саме). І руки теж? Так отож слухайте: рунечат ваших не розв'яжу, рота не одіткну і налігача не скину. Є, ні, ні, не брикайтесь! Мертвого з гроба не повергають. Почали, так, будучи, треба й кінчати. Ваше благородіє, не смікайтесь. Пішли! Партизани ждуть. Кажу вам, пішли туди. Туди, а ви ні сюди й ні туди. Я так не люблю. На всяк випадок, попрощайтесь з Мотрею і з людьми... Скажіть їм... Чи то пак, я й забув, що у вас же рот, тее-то... Подозвольте, я за вас: громадяни, люди добрі! Оце пан Шпак, а по-новому Шпаклер, з вами прощається, бо більше ви його вже не побачите. Я не прощаюсь, бо ще не раз буду орудувати тут, перед вами. Ви ж бачите, як діла! Ну, Шпаклер, за мною, не одставай!

— Шпак силкується.

— Розв'яжи.

— Зараз, такічки, і розв'яжу. Уже починаю (рантом удає, наче щось згадав). Ваше високоблагородіє, подозвольте, тее-то, без артикула, а так словесно поспитати...

— Ну, говори, питай.

— Одійдімо, щоб нас, бува, хто не почув. Чи ви вмєте, тее-то, дихати через ніс?

— Як — через ніс?

— Ну, отакечки через ніс дихати, як оце я, або корова! (Показує).

— А навіщо через ніс?

— А от навіщо: у вас є хустка? Ага, ось вона. А ви візьміть кінчик хусточки в зуби. От-так! А пробуйте дихати... Дихаєте? (Шпак кивнув головою). А як, бува, тее-то, більше взять? Ану... (Запилає більше в рот хустку).

Дихаєте? (Той стверджує). І ні капельки не важко? От добре. Я б, мабуть, такечки і не зміг. А знаєте що? Давайте спробуємо всю! Беріть... (Виймає в рот усю хустку). Беріть отак. Дихаєте? Ну, тепер спробуємо іще оцю петлю, що оце ви мені, спасибі, начепили. (Той заперечує). Ні, ні, я легоенько... Легенько, от-так. Ну, що, не давить? А як трохі потягну. (Той протестує). Давить? А пробуйте, ваше високоблагородіє, отакечки іти за мною; я потягну, а ви отакечки і йдіть. От-так, куди я, туди й ви. Ну, що? От і гаразд. А як ноги, не болять? Дійшли ви б отак аж до Вихристової балки? (Шпак почав енергійно протестувати). Га? Не розберу. Ага! Петлю? (Той стверджує). І хустку з рота? (Теж саме). І руки теж? Так отож слухайте: рунечат ваших не розв'яжу, рота не одіткну і налігача не скину. Є, ні, ні, не брикайтесь! Мертвого з гроба не повергають. Почали, так, будучи, треба й кінчати. Ваше благородіє, не смікайтесь. Пішли! Партизани ждуть. Кажу вам, пішли туди. Туди, а ви ні сюди й ні туди. Я так не люблю. На всяк випадок, попрощайтесь з Мотрею і з людьми... Скажіть їм... Чи то пак, я й забув, що у вас же рот, тее-то... Подозвольте, я за вас: громадяни, люди добрі! Оце пан Шпак, а по-новому Шпаклер, з вами прощається, бо більше ви його вже не побачите. Я не прощаюсь, бо ще не раз буду орудувати тут, перед вами. Ви ж бачите, як діла! Ну, Шпаклер, за мною, не одставай!

— Шпак силкується.

— Розв'яжи.

— Зараз, такічки, і розв'яжу. Уже починаю (рантом удає, наче щось згадав). Ваше високоблагородіє, подозвольте, тее-то, без артикула, а так словесно поспитати...

— Ну, говори, питай.

— Одійдімо, щоб нас, бува, хто не почув. Чи ви вмєте, тее-то, дихати через ніс?

— Як — через ніс?

— Ну, отакечки через ніс дихати, як оце я, або корова! (Показує).

— А навіщо через ніс?

— А от навіщо: у вас є хустка? Ага, ось вона. А ви візьміть кінчик хусточки в зуби. От-так! А пробуйте дихати... Дихаєте? (Шпак кивнув головою). А як, бува, тее-то, більше взять? Ану... (Запилає більше в рот хустку).

Дихаєте? (Той стверджує). І ні капельки не важко? От добре. Я б, мабуть, такечки і не зміг. А знаєте що? Давайте спробуємо всю! Беріть... (Виймає в рот усю хустку). Беріть отак. Дихаєте? Ну, тепер спробуємо іще оцю петлю, що оце ви мені, спасибі, начепили. (Той заперечує). Ні, ні, я легоенько... Легенько, от-так. Ну, що, не давить? А як трохі потягну. (Той протестує). Давить? А пробуйте, ваше високоблагородіє, отакечки іти за мною; я потягну, а ви отакечки і йдіть. От-так, куди я, туди й ви. Ну, що? От і гаразд. А як ноги, не болять? Дійшли ви б отак аж до Вихристової балки? (Шпак почав енергійно протестувати). Га? Не розберу. Ага! Петлю? (Той стверджує). І хустку з рота? (Теж саме). І руки теж? Так отож слухайте: рунечат ваших не розв'яжу, рота не одіткну і налігача не скину. Є, ні, ні, не брикайтесь! Мертвого з гроба не повергають. Почали, так, будучи, треба й кінчати. Ваше благородіє, не смікайтесь. Пішли! Партизани ждуть. Кажу вам, пішли туди. Туди, а ви ні сюди й ні туди. Я так не люблю. На всяк випадок, попрощайтесь з Мотрею і з людьми... Скажіть їм... Чи то пак, я й забув, що у вас же рот, тее-то... Подозвольте, я за вас: громадяни, люди добрі! Оце пан Шпак, а по-новому Шпаклер, з вами прощається, бо більше ви його вже не побачите. Я не прощаюсь, бо ще не раз буду орудувати тут, перед вами. Ви ж бачите, як діла! Ну, Шпаклер, за мною, не одставай!

— Шпак силкується.

— Розв'яжи.

— Зараз, такічки, і розв'яжу. Уже починаю (рантом удає, наче щось згадав). Ваше високоблагородіє, подозвольте, тее-то, без артикула, а так словесно поспитати...

— Ну, говори, питай.

— Одійдімо, щоб нас, бува, хто не почув. Чи ви вмєте, тее-то, дихати через ніс?

— Як — через ніс?

— Ну, отакечки через ніс дихати, як оце я, або корова! (Показує).

— А навіщо через ніс?

— А от навіщо: у вас є хустка? Ага, ось вона. А ви візьміть кінчик хусточки в зуби. От-так! А пробуйте дихати... Дихаєте? (Шпак кивнув головою). А як, бува, тее-то, більше взять? Ану... (Запилає більше в рот хустку).

Дихаєте? (Той стверджує). І ні капельки не важко? От добре. Я б, мабуть, такечки і не зміг. А знаєте що? Давайте спробуємо всю! Беріть... (Виймає в рот усю хустку). Беріть отак. Дихаєте? Ну, тепер спробуємо іще оцю петлю, що оце ви мені, спасибі, начепили. (Той заперечує). Ні, ні, я легоенько... Легенько, от-так. Ну, що, не давить? А як трохі потягну. (Той протестує). Давить? А пробуйте, ваше високоблагородіє, отакечки іти за мною; я потягну, а ви отакечки і йдіть. От-так, куди я, туди й ви. Ну, що? От і гаразд. А як ноги, не болять? Дійшли ви б отак аж до Вихристової балки? (Шпак почав енергійно протестувати). Га? Не розберу. Ага! Петлю? (Той стверджує). І хустку з рота? (Теж саме). І руки теж? Так отож слухайте: рунечат ваших не розв'яжу, рота не одіткну і налігача не скину. Є, ні, ні, не брикайтесь! Мертвого з гроба не повергають. Почали, так, будучи, треба й кінчати. Ваше благородіє, не смікайтесь. Пішли! Партизани ждуть. Кажу вам, пішли туди. Туди, а ви ні сюди й ні туди. Я так не люблю. На всяк випадок, попрощайтесь з Мотрею і з людьми... Скажіть їм... Чи то пак, я й забув, що у вас же рот, тее-то... Подозвольте, я за вас: громадяни, люди добрі! Оце пан Шпак, а по-новому Шпаклер, з вами прощається, бо більше ви його вже не побачите. Я не прощаюсь, бо ще не раз буду орудувати тут, перед вами. Ви ж бачите, як діла! Ну, Шпаклер, за мною, не одставай!

— Шпак силкується.

— Розв'яжи.

— Зараз, такічки, і розв'яжу. Уже починаю (рантом удає, наче щось згадав). Ваше високоблагородіє, подозвольте, тее-то, без артикула, а так словесно поспитати...

— Ну, говори, питай.

— Замани??
— Замани, кажуть, його, німецького прихвостя...
— Ну, ну, далі.
— Замани його, кажуть, задрипаного поміщика...
— Далі, далі!
— Замани, кажуть, його капловуху свиню, коростявого собаку...
— Ну, ну, годі!..
— Обдирану курку, дурноверного телепя, вас тобто, ваше високоблагор...
— Мовчі! Мовчи, негідник!
— Мовчу.

— Продовжуй! Тільки не повторюй їхніх слів.

— Не повторювати слів? Я ще не всі й похторюю; там такі були слова, як гірі,—я таких ніколи і не чув.

— Продовжуй.

— Оце і все.

— Як все? Признавайся мені зараз! Ти пообіщався мене заманити?

Та? Говори, пообіщався?

— Винуват, пообіщався. Еге ж, та оце й до вас прийшов, щоб вас оце відмовити...

— Ах ти ж предатель!

— Та слухайте ж сюди! Підмовити вас на одне хитре діло. Як ви, ваше високоблагородіє, знаєте, що Шельменко де тільки повернется, так, тее-то, хитро-мудро діло зробить...

— Ти тільки все хвалишся. Я тобі раніш велів заманити мені партизанів.

— Уже заманив.

— Як само?

— А так само: вже сяють у засідці.

— Ну?!

— Я вже спрорів — вони чекають. От тільки ми з вами тудя прийдемо, а партизани поживу почувуть та до нас. А німці їх хон, і в земельну розправу...

— Я все одно тобі не вірю.

— І не вірте.

— Я нікому не вірю.

— І собі не вірте...

— Аж поки мені не заманиш партизанів. Ох, Шельменко, як мені через них жити важко! Піймай їх, злови, будеш мати нагороду.

— Туж-туж піймаю. Що б то я був за Шельменко, та ще й староста, щоб не зробив чого схочу! Обищали мені правителі по три десятини за партизана? Обищали. Вони у мене усі тут (показує на жемню). Ось я тільки приміряюся. Ану, лиш станьте тут, та я побачу, як воно буде. Ану, такічки, далі, трохи далі.

— Для чого? (Шпак одходить далі).

— От так. От вроді ми з вами як, тее-то, ідем. Зробимо, як то кажуть у тіатрах,—репетицію. Ні, не так (знімає з нього пояс з китицями). А дайте вашу білу ручку. Ні, ні, спершу одну. Отак! А тепер другу. Я ручки так вроді як зв'язу: так, тоді—отак, а далі от так, та такечки й зв'язав. А пробуйте, ваше високоблагородіє, чи розв'яжете?

ДВІ ЕПОХИ

Муссоліні заявив: «Я волів би мати в Італії менше статуй, музеїв і картин і більше трофейних прапорів з слідами славних героїчних боїв».

Малюнок С. Самуїа.

Сліди староримської культури й сліди бойової слави Муссоліні.

Відповідальний редактор Л. ПАЛАМАРЧУК.

Видавництво ЦК КП(б)У «Радянська Україна».

Адрес редакції: Москва, Неглинная 29/14.